

Sancti Hieronymi Stridoniensis Operum, Tomi ...

Continens Commentaria In Matthaevm, Et Epistolas Pavli Ad Galatas, Ad
Ephesios, ad Titum & Philemonem, & librum Didymi de spiritu sancto a
Hieronymo versum ... Ad Fidem Vetvstissimorum Exemplarivm, Dvcentis
Circiter Svblatis Erroribvs Emendata

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1616

Procemivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75102)

D. HIERONYMI PRESBYTERI
IN COMMENTARIOS VPER MAT-
THEVM A DE VSEBIVM CREMONENSEM,

PROOEMIUM.

PLVRES fuisse qui Evangelia scripserunt, & Lucas Evangelista testatur, dicens: Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum, quæ in nobis completæ sunt, sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt sermonem, & ministraverunt ei: & perseverantia usque in præsens tempus monumenta declarant, quæ à diversis auctoribus edita, diversarum hæreseon fuere principia: ut est illud iuxta Ægyptios, & Thomã, & Mathiam, & Bartholomæum, duodecimque Apostolorum, & Basilidis atque Apellis, ac reliquorum, quos enumerare longissimum est: cum tantum in præsentiarum hæc necesse sit dicere, extitisse quosdam, qui sine spiritu & gratia Dei conati sunt magis ordinare narrationem, quam historiae texere veritatem. Quibus iure potest illud propheticum coaptari: Væ qui prophetant de corde suo: qui ambulant post spiritum suum: qui dicunt, dicit Dominus: & Dominus non misit eos. De quibus & saluator in Evangelio Ioannis loquitur: Omnes qui ante me venerunt, fures & latrones fuerunt. Qui venerunt, non qui missi sunt. Ipse enim ait: Veniebant, & ego non mittebam eos. In venientibus enim præsumptio temeritatis: in missis obsequium servitutis est. Ecclesia autem, quæ supra petram, Domini voce fundata est, quam introduxit rex in cubiculum suum: & ad quam per foramen descensionis occultæ misit manum suam, similis damulæ hinnuloque ceruorum, quatuor flumina paradisi instar eructans, quatuor angulos & anulos habet, per quos quasi arca testamenti & custos legis Domini, lignis immobilibus vehitur. Primus omnium Matthæus est publicanus, cognomento Leui, qui Evangelium in Iudæa Hebræo sermone edidit, ob eorum vel maxime causam, qui in Iesum crediderant ex Iudæis, & nequam legis vimbram, succedente Evangelij veritate, servabant. Secundus Marcus, interpret apostoli Petri, & Alexandrinæ Ecclesiæ primus Episcopus: qui Dominum quidem salvatorem ipse non vidit, sed ea quæ magistrum audierat prædicantem, iuxta fidem magis gestorum narravit quam ordinem. Tertius Lucas medicus, natione Syrus Antiochenis, cuius laus in Evangelio, qui & ipse discipulus apostoli Pauli, in Achaïæ Bœotiæque partibus volumen condidit, quædam altius repetens: & ut ipse in proœmio confitetur, audita magis quam visa describens. Ultimus Ioannes apostolus & Evangelista, quem Iesus amavit plurimum: qui supra pectus Domini recumbens, purissima doctrinarum fluentia potavit, & qui solus de cruce meruit audire: Ecce mater tua. Is cum esset in Asia, & iam tunc hæreticorum semina pullularent Cerinthi, Ebionis, & cæterorum, qui negant Christum in carne venisse: quos & ipse in Epistola sua antichristos vocat, & apostolus Paulus frequenter percutit, coactus est ab omnibus pæne tunc Asiae Episcopis, & multarum Ecclesiarum legationibus, de divinitate saluatoris altius scribere: & ad ipsum (ut ita dicam) Dei verbum non tam audaci quam felici temeritate prorumpere. Vnde & Ecclesiastica narrat historia, cum à fratribus cogere ut scriberet: ita facturum se respondisse, si indicto ieiunio in commune omnes Deum deprecarentur: quo expleto, revelatione saturatus, illud proœmium de cælo veniens eructavit: In principio erat verbum: & verbum erat apud Deum: & Deus erat verbum: hoc erat in principio apud Deum. Hæc igitur quatuor Evangelia multo ante prædicta, Ezechielis quoque volumen probat, in quo prima visio ita contexitur. Et in medio sicut similitudo quatuor animalium: & vultus eorum, facies hominis, & facies leonis, & facies vituli, & facies aquilæ. Prima hominis facies Matthæum significat, qui quasi de homine exorsus est scribere: Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham. Secunda Marcum, in qua vox leonis in eremo rugientis auditur: Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Tertia vituli, quæ Evangelistam Lucam à Zacharia sacerdote sumpsisse initium præfiguratur. Quarta Ioannem Evangelistam, qui assumptis pennis aquilæ, & ad altiora festinans, de verbo Dei disputat. Cætera quæ sequuntur, in eundem sensum proficiunt. Crura eorum recta, & pennati pedes, & quocumque ibat spiritus, ibant & non reuertebantur, & dorsa eorum plena oculis, & scintillæ ac lampades in medio discurrentes, & rota in rota, & in singulis quatuor facies. Vnde & Apocalypsis Ioannis post expositionem viginti quatuor seniorum, qui tenentes citharas & phialas, adorant agnum Dei, introducit fulgura & tonitrua & septem spiritus discurrentes, & mare vitreum, & quatuor animalia plena oculis, dicens: Animal primum simile leoni, & secundum simile vitulo, & tertium simile homini, & quartum simile aquilæ volanti. Et post paululum: Plena erant, inquit, oculis, & requiem non habebant die ac nocte, dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus dominus deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostenditur, quatuor tantum debere Evangelia suscipi, & omnes apocryphorum nenas mortuis magis hæreticis, quam Ecclesiasticis viuis canendas. Satisque miror, Eusebi dilectissime, cur Romam subito nauigaturus, hanc tibi à me quasi *συναγωγὴν* dari volueris: ut Matthæum breuiter exponens, verbis stringerem, sensibus dilatarem. Si meminisses responsionis meæ, numquam in paucis diebus rem annorū peteres. Primum enim difficile est omnes legere qui Evangelia scripserunt. Deinde multo difficilius adhibito iudicio, quæ optima sunt excer-

pere.

Lnc. 1. a

Ezech. 13. a

Ioan. 10. a
Hier. 23. c
Mat. 16. c
Cant. 1. c
Ps. 5. 6. 6.
2. 6.
Gen. 2. b
Exod. 25. b

2. Cor. 8. c
Ioan. 21. f
Ibid. 19. c

1 Ioan. 2. c
Rom. 3. a
2. Cor. 3. c

Ioan. 1. a
Ezech. 1.

Mat. 1. a
Marc. 1. a

Luce 1. a

Ezech. 1. a

Apoc. 4. b

HIERON
78

IN MATTHÆVM PROE MIV M.

pere. Legisse me fateor ante annos plurimos, in Matthæi Origenis viginti quinque volumina, & totidē eius Homilias, commaticumque interpretationis genus: & Theophili Antiochenæ vrbs Episcopi Commentarios: Hippolyti quoque martyris, & Theodori Heracleotæ, Apollinariiq; Laodiceni, ac Didymi Alexandrini: & Latinorum Hilarii, Victorini, Fortunatiani opuscula: è quibus etiam si parua carperem, dignum aliquid memoria scriberetur. At tu in duabus hebdomadibus, imminente iam Pascha, & spirantibus ventis dictare me cogis, vt quando notarii excipiant, quando scribantur schedula, quando emendentur, quo spatio digerantur ad purum, maxime cum scias me ita tribus mensibus languisse, vt vix nunc ingredi incipiant, nec possim laboris magnitudinem breuitate temporis compensare. Igitur ommissa auctoritate veterum, quos nec legendi, nec sequendi mihi facultas data est, historicam interpretationem, quam præcipue postulasti, digessi breuiter, & interdum spiritualis intelligentiæ flores miscui, perfectum opus referuans in posterum. Si autem mihi vita largior fuerit, aut tu in redeundo tua promissa compleueris, tunc nitar implere quod reliquum est: imo iactis fundamentis, & ex parte constructis parietibus, pulcherrimum culmen imponam, vt scias quid intersit inter subitâ dictandi audaciâ, & elucubrâtâ scribendi diligentiam. Certe nosti (& mendacii mei erubescerem te testem vocare) quod præsens opusculum tanta celeritate dictauerim, vt aliena magis legere, quam mea condere me putares. Nec hoc de arrogantiâ & fiducia ingenii dictum putes, sed quod ostendere tibi cupiam quantum apud me valeas, qui periclitari magis apud doctos voluerim, quam tibi sedule postulanti quidquam negare. Vnde obsecro, vt si incomptior sermo est, & non solito lapsu fertur oratio, festinationi hoc tribuas, non imperitiæ, & des exemplaria, cum Romam veneris, virgini Christi Principiæ, quæ me rogauit vt in Canticum canticorum scriberem: à quo opere exclusus ægrotatione diuturna, spem in futurum distuli, hac te lege constringens, vt si tu ei ad te scripta subtraxeris, illa quoque armariolo sibi postea scribenda concludat.

